

VTT Sinikka Salo
Johtokunnan jäsen
Suomen Pankki

Euroalueen ja maailmantalouden suhdannenäkymät

Esitelmä Talous Summit 2005 tapahtumassa 17.5.2005

1. Maailmantalous

Maailman kokonaistuotanto kasvaa nopeasti. Tuotannon trendikasvu on nopeutunut pitkään, jo 1970-luvulta alkaen, ja tällä hetkellä sen arvellaan olevan noin neljä prosenttia vuodessa. Suotuisan kehityksen taustalla on vahvoja taloudellisia voimia.

Merkittävä tekijä on ollut uuden teknologian nopea kehitys ja käyttöönotto. Toisaalta aikaisemmin sisäänpäin kääntynyttä talouspolitiikkaa harjoittaneet maat ovat avautuneet ja integroituneet enenevästi maailman tavarakauppaan. Rahoitusmarkkinoiden kehitys on edistänyt pääoman ja teknologian liikkuvuutta maailmanlaajuisesti.

Nopeaan kasvuun väistämättä liittyvät rakennemuutokset ovat synnyttäneet jännitteitä lähes kaikkialla. Runsaasti julkisuutta ovat saaneet yritystasolla tehdyt saneeraukset, joissa usein on siirretty tuotantoa kypsistä markkinatalousmaista nouseviin talouksiin. Maailmantalouden jännitteet näkyvät myös eri maiden ja alueiden kokonaistaloudellisissa tunnusluvuissa ja vähitellen voimistuneet makrotaloudelliset epätasapainotomudet saattavatkin vaarantaa lähivuosina maailman kokonaistuotannon myönteisen kehityksen jatkumisen keskeytymättömänä.

Viime vuonna maailman yhteenlaskettu kokonaistuotanto kasvoi yli 5 prosentin vauhtia, mikä oli suurin kasvuluku yli kolmeen vuosikymmeneen. Globaali kasvu jatkoi leviämistään Latinalaisessa Amerikassa, Lähi-Idässä ja Afrikassa samalla kun Aasian nousevat taloudet paransivat jo entisestään vahvaa kasvuvauhtiaan. Kasvun kärjessä olivat Kiina, Intia ja Venäjä. Pitkälle kehittyneistä maista Yhdysvaltojen kasvun merkitys on luonnollisesti ollut suuri koko maailmantalouden kehityksen

kannalta. Myös Euroopassa ja euroalueella kasvu elpyi kansainvälisen noususuhdanteen myötä, vaikka kasvuluvut eivät olleet kansainvälisessä vertailussa suuria.

Kansainvälisen valuuttarahaston, EU:n komission ja Suomen Pankin tuoreiden ennusteiden mukaan maailmantalouden kasvu jatkuu verrattain vahvana myös tänä ja ensi vuonna, vaikkakin kasvuvauhti hidastuu lievästi noin 4-4½ prosenttiin vuodessa. Selvästi keskimääräistä voimakkaampaa kasvu on edelleen Aasian nopeasti kehittyvissä talouksissa sekä Venäjällä. Kiinan kasvuvauhdin odotetaan maltillistuvan vain hieman, kun taas Intian kasvun odotetaan vielä nopeutuvan. Maailmantalouden kasvun painopiste pysyy siis edelleen nousevissa markkinatalousmaissa.

Yhdysvaltojen kasvua on viime vuosina tukenut erittäin ekspansiivinen raha- ja finanssipolitiikka. Politiikka on johtanut suureen vaihtotaseen ja julkisen talouden alijäämään, eikä viime vuonna koettu 4½ prosentin bruttokansantuotteen kasvuvauhti ole kestävä. Vaikka kasvun ennustetaan vaimenevan viimevuotisesta kohti trendikasvun tasoa eli noin 3½ prosenttiin tänä ja ensi vuonna, Yhdysvaltojen talouden kasvuvauhti säilyy yhä teollisuusmaiden kärkipäässä.

Japanin talous elpyi muun maailmantalouden tavoin viime vuosien nousun aikana, osin Kiinan talouden menestyksen siivittämänä. Myös kotimainen kysyntä, ennen kaikkea yritysten investointitoiminta, osoitti merkkejä talouden pitkäaikaisen pysähtyneisyyden tilan päättymisestä. Viime vuoden aikana kasvu kuitenkin pysähtyi uudelleen. Lähivuosina Japanin talous elpynee, mutta vain hitaanpuoleisesti. Deflaation jatkuminen, julkisen sektorin suuret tasapaino-ongelmat ja yritys- ja rahoitussektorin vaikeudet jarruttavat edelleen talouden kasvua.

Euroalueella kasvu oli viime vuonna 2 %. Tänä vuonna se jää arvioiden mukaan runsaaseen 1½ prosenttiin, mistä sen odotetaan elpyvän runsaaseen 2 prosenttiin vuonna 2006. Palaan euroalueen näkymiin yksityiskohtaisemmin myöhemmin.

Vaikka maailmantalouden keskeinen ennustenäköymä on myönteinen, näköpiirissä on myös ennustettua hitaamman kasvun mahdollisuus. Ilmeisin riskitekijä on öljyn ja muiden raaka-aineiden kallistuminen. Voimakas kasvu koko maailmantaloudessa on lisännyt öljyn ja monien raaka-aineiden kysyntää ja nostanut niiden hintoja. Etenkin Kiinan vahva kysyntä on vaikuttanut merkittävästi raaka-aineiden ja öljyn hintojen nousuun. Vaikka öljyn hinnannousu oli viime vuonna reaalisesti vähäisempi kuin öljysokkien aikana ja teollistuneet öljyntuojamaat ovat vähentäneet öljysokkien jälkeen riippuvuuttaan öljystä, jyrkkä hinnannousu (32 % edellisvuotisesta) vaimensi maailmantalouden kasvua vuoden jälkipuoliskolla. Kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä öljyn hinta nousi edelleen, nimellisesti ennätyskorkeaksi 55 ja 60 dollarin välille.

Öljyn hinnannousun mukana ennusteiden taustalla olevia öljynhintaoletuksia on korjattu ylöspäin. Tällä hetkellä vaikuttaa siltä, että öljyn hinta pysyy tänä ja ensi vuonna lähellä viimeaikaisia lukemia. Korkea ja voimakkaasti vaihteleva öljyn hinta vaikuttaa negatiivisesti lähitulevaisuuden kasvunäkymiin ja muodostaa keskeisen ennustenäköymiin liittyvän riskin.

Alkuvuoden nousuvaiheen jälkeen osakemarkkinoiden indeksit ovat laskeneet. Tämän liittyy osaksi eräiden etenkin tieto- ja viestintätekniikan yritysten alkuvuoden tuloksiin, joita kilpailun kiristymisen arvioitiin leikanneen. Yritysten tulevaisuuden näkymiä on korjattu samalla hieman varovaisemmiksi.

Näkymien heikentymistä kuvaa myös se, että pitkäaikaisten valtionobligaatioiden korot laskivat huhtikuussa niin Yhdysvalloissa kuin Euroopassakin uudestaan takaisin alkuvuoden erittäin alhaiselle tasolle. Pitkät korot ovat historiallisesti alhaiset sekä nimellisesti että reaalisesti. Ne kertovat verraten maltillisista kasvu- ja inflaatio-odotuksista. Samalla kehittyvien talouksien ja yritysten obligaatioiden korkoerot valtionobligaatioihin nähden ovat kasvaneet hieman ja erilaiset riskitietoisuutta kuvaavat indikaattorit ovat nousseet.

Kaiken kaikkiaan rahoitusmarkkinoiden indikaattorit viestivät aiempaa jossain määrin varovaisemmasta odotuksesta maailmantalouden lähiajan kehityksen suhteen. Tämänkin viimeaikaisen informaation perusteella edellä todettuun ennustekuvaan voidaan liittää aiempaa selvempi alasuuntaisen riskin mahdollisuus.

Alaspäin suuntautuvan riskin suhteellisen suotuisalle ennustekuvalle aiheuttavat myös maailmantalouteen muutaman viime vuoden aikana vähitellen kertyneet tasapainottomuudet, joiden syntymiseen ovat paljolti vaikuttaneet eri maiden raha- ja finanssipolitiikan valinnat.

Vuoden 2001 alusta lähtien keskuspankit kevensivät rahapolitiikkaa voimakkaasti ennen kaikkea Yhdysvalloissa mutta myös muualla. Matalimmillaan lyhyet nimelliset markkinakorot olivat sekä Yhdysvalloissa että euroalueella selvästi alhaisempia kuin kertaakaan vuoden 1960 jälkeen. Dollarin keskeisen kansainvälisen aseman ja useiden valuuttojen dollarikytkennän myötä Yhdysvaltain kevyt rahapolitiikka levisi maailmantalouteen laajalti – sellaisiinkin maihin, joissa kevyen rahapolitiikan tarkoituksenmukaisuus ei ollut ilmeistä.

Kevyt rahapolitiikka on johtanut globaalisti likviditeetin voimakkaaseen kasvuun viime vuosien aikana. Rahan määrän ja luottojen suhde bruttokansantuotteeseen on noussut yleisesti teollisuusmaissa, mutta nopeimmin Itä-Aasiassa. Velkavarannot ovat monissa maissa nousseet niin korkeiksi, että ne herättävät jo huolestumista.

Kevyen rahapolitiikan ja liiallisen likviditeetin vaikutukset ovat näkyneet maailmantaloudessa talouskasvun odotettua voimakkaampana ja laaja-alaisempana elpymisenä. Tämä on tietysti myönteinen ja toivottu asia. Mutta toisaalta kevyt tilanne on myös saanut aikaan vähemmän toivottavia ilmiöitä:

- Öljyn ja muiden raaka-aineiden maailmanmarkkinahinnat ovat vahvan kysynnän vuoksi nousseet tuntuvasti viimeisen 1-2 vuoden aikana. Paitsi talouskasvun kautta, alhainen korkotaso ja runsas likviditeetti ovat tuke-
neet raaka-aineiden kysyntää myös spekulatiivisen positioiden ottamisen
kautta.
- Globaalisti inflaatio on yhä melko alhainen, mutta Yhdysvalloissa kulut-
tajahintojen nousu on nopeutunut jo selvästi.
- Rahoitusolosuhteiden keventyminen on johtanut yksityisen sektorin vel-
kaantumisen lisääntymiseen monessa maassa.
- Asuntomarkkinat ovat kuumentuneet ja asuntohintojen nousu on ollut
suurta monessa maassa viime vuosina.

Nykyisessä tilanteessa reaalikorot ovat edelleen alhaisia, useissa maissa jopa pienem-
piä kuin talouden kasvuvauhti. Tämä antaa aiheen huoleen maailman pitkän aikavälin
inflaationäkymistä. Kun globalisaation aiheuttama kilpailun lisääntyminen kuitenkin
aiheuttaa samanaikaisesti paineita hintojen laskun suuntaan, rahapolitiikan oikean vi-
rityksen arvioiminen on vaikeata.

Yhdysvalloissa kevyeen rahapolitiikkaan on yhdistynyt voimakkaasti kysynnän kas-
vua tukeva finanssipolitiikka. Poliittikkayhdistelmä on tuonut maalle vahvan kysyn-
nän kasvun. Samalla kuitenkin maan säästämisen ja investointien epätasapaino on
kasvanut entisestään ja siihen on yhdistynyt julkisen talouden suuri alijäämä.

Yhdysvaltain vaihtotaseen alijäämä ja velkaantuminen heijasti alkujaan maan talou-
den vahvuutta kohtaan tunnettua luottamusta, joka sai ulkomaiset sijoittajat ja yrityk-
set sijoittamaan pääomia Yhdysvaltoihin sekä suorien että osakesijoitusten kautta.
Viime aikoina ulkomailta Yhdysvaltoihin tulleet sijoitukset ovat kuitenkin suuntautu-
neet paljolti julkisen sektorin liikkeelle laskemiin arvopapereihin. Julkinen sektori on
joutunut rahoittamaan suuren alijäämänsä ulkomaisella rahoituksella, koska kotitalo-
uksien säästäminen on hyvin alhaisella tasolla.

Yhdysvaltain julkisen sektorin ja koko talouden velkaantumiskierre on liiallinen ja sen on välttämätöntä jossakin vaiheessa katketa tai ainakin hidastua tuntuvasti. Yhtenä kansainvälisen talouden riskitekijänä onkin pidetty sitä, että vaihtotaseen alijäämän takia dollari heikkenee jossakin vaiheessa voimakkaasti vielä nykyisestään. Tämä auttaisi maan ulkoista tasapainoa, mutta voisi hidastaa taloudellista kasvua muualla.

Euroopan ja varsinkin euroalueen osuus Yhdysvaltain ulkomaankaupassa on pieni, vain viidenneksen luokkaa. Suunnilleen sama on Kiinan ja Japanin yhteinen osuus, joten Yhdysvallat käy suurimman osan kaupastaan pienempien maiden kanssa. Pelkästään naapurimaat Kanada ja Meksiko yhdessä vastaavat jo noin kolmanneksesta Yhdysvaltain ulkomaankaupasta. Siten Yhdysvaltain vaihtotaseen vajeen korjautuminen ei voi nojata pelkästään Yhdysvaltain ja euroalueen väliseen kauppavaihtoon. Myös kauppavirroissa muihin maihin tulee tapahtua muutoksia.

Toisaalta Yhdysvaltojen kysynnän rakenteessa ulkomaankaupan osuus on melko pieni (vientä 14 %, tuontia 16 %). Siksi on varsin todennäköistä, että tasapainottomuudet eivät voi korjautua yksinomaan valuuttakurssin kautta. Tähän viittaa sekin, että dollarin heikentymisellä ei näyttäisi tähän saakka olleen suurta vaikutusta vaihtotaseen alijäämään. Vaihtotaseen korjaamiseksi tarvitaan muutoksia Yhdysvaltain kansantaloudessa siten että entistä suurempi osa maan investoinneista voidaan tulevaisuudessa rahoittaa kotimaisista rahoituslähteistä.

Yhdysvaltain rahapolitiikassa on jo otettu askeleita investointien ja säästämisen tasapainoa korjaavaan suuntaan. Keskuspankki nosti rahapoliittista ohjauskorkoaan kesäkuussa 2004 ja antoi samalla ymmärtää, että korkopolitiikassa on aika siirtyä vahvasti elvyttävästä virityksestä maltillisesti kohti neutraalimpaa korkotasoa. Sen jälkeen FED on nostanut ohjauskorkoaan säännöllisin väliajoin prosenttiyksikön neljänneksen kerrallaan, niin että ohjauskorko on tällä hetkellä 3%. Markkinoiden odotusten

mukaan FED tulee jatkamaan ohjauskoron nostoa kuluvan vuoden aikana kohti noin 4 prosentin tasoa.

Yhdysvaltain finanssipolitiikassa nykyinen hallinto on asettanut tavoitteekseen julkisen talouden alijäämän puolittamisen kautensa loppuun mennessä. Uskottavat toimet tämän tavoitteen saavuttamiseksi kuitenkin puuttuvat toistaiseksi.

Yhdysvaltojen kehityksen peilikuvana Aasian maiden rahoitussaatavat Yhdysvalloista ovat kasvaneet. Aasian maiden säästämisasteet ovat perinteisesti olleet korkeita ja monissa maissa – ei kuitenkaan Kiinassa - investointiaste alentui Aasian talouskriisin myötä. Tämä vapautti varoja ulkomaisiin sijoituskohteisiin. Yhdysvaltojen vaihtotaseen alijäämän vastapuolena onkin ollut Aasian keskeisissä maissa vaihtotaseen ylijäämä ja pääoman vienti. Aasian maat ovat hankkineet runsaasti dollarimääräisiä sijoituskohteita ja tällä tavalla osallistuneet merkittävässä määrin Yhdysvaltain vaihtotaseen ja julkisen sektorin alijäämän rahoitukseen. Yhtä lailla on ilmeistä, että tällaiseen kehitykseen saattaa liittyä huomattavia riskejä kansainvälisen valuuttakurssi- ja korkokehityksen kannalta. Markkinoilla onkin esiintynyt painetta sellaisten maiden valuuttakursseja kohtaan, jotka ovat sidoksissa Yhdysvaltojen dollariin. Kiinan valuutta (renminbi) on ollut markkinoiden ja myös poliittisen huomion keskipisteessä. Interventioiminta on myös kasvattanut Aasian maissa pankkien likviditeettiä ja luottojen tarjontaa paikallisessa valuutassa ja tätä kautta saattanut omalta osaltaan horjuttaa talouksien tasapainoista kehitystä.

Yhdysvaltain ja Aasian maiden säästämisen ja investointien epätasapaino on ollut keskustelun kohteena monissa kansainvälisten järjestöjen ja teollisuusmaiden kokouksissa. Epätasapaino voi korjaantua politiikkatoimin tai markkinavoimien ohjauksessa. Se, mihin politiikkatoimiin kussakin maassa tai alueella pitäisi ryhtyä, on melko hyvin tiedossa, mutta riittävän tehokkaisiin toimiin ei selvästikään ole vielä päästy. Tasapainottomuuksien korjautuminen ensisijaisesti markkinavoimien ohjauksessa – siis lähinnä valuuttakurssien ja pitkien korkojen voimakkaiden muutosten kautta –

voi olla nopea, mutta siihen voi liittyä merkittäviäkin maailmantalouden häiriöitä. Ehkä paras vaihtoehto olisi sopiva yhdistelmä nykyistä tehokkaampia politiikkatoimia ja markkinasopeutumista.

2. Euroalueen suhdannenäkymät

Myös Euroopassa ja euroalueella kasvu elpyi viime vuonna, vaikka kasvuluvut eivät olleet kansainvälisessä vertailussa suuria. Viime vuonna euroalueen kasvuvauhti kuitenkin ylti maailmankaupan vahvan kasvun tukemana ensimmäistä kertaa neljään vuoteen lähelle arvioitua potentiaalista kasvuvauhtia, kun euroalueen tuotanto kasvoi koko vuonna keskimäärin 2 %.

Viime vuoden aikana euroalueen kasvun "veturi" siirtyi vuoden alkupuoliskon ulkoisesta kysynnästä kotimaiseen kysyntään vuoden jälkipuoliskolla. Kotimaisessa kysynnässä investointien muutos kääntyi toisesta neljänneksestä alkaen negatiivisesta positiiviseksi. Kokonaisuudessaan kotimainen kysyntä pysyi kuitenkin edelleen melko vaisuna. Yksityisestä kulutuskysynnästä ei vielä kukaan ole ollut kasvun merkittäväksi vauhdittajaksi euroalueella.

Vaikka euroalueen talouskasvu ei ole nopeaa kansainvälisesti, sen on lähellä potentiaaliaan ja sen odotetaan palaavan potentiaalista kasvua vastaavaksi vielä tämän vuoden aikana. EU:n komission mukaan euroalueen kasvu on tänä vuonna vuositasolla 1.6 %, mistä sen ennustetaan kiihtyvän 2.1 %:iin ensi vuonna. IMF päätyi äskettäin julkaistussa ennusteessaan miltei samoihin lukuihin. Talouspolitiikka, inflaation väheneminen, suotuisat rahoitusolosuhteet, yritysten voittomarginaalien kasvu, rakennuudistusten edistyminen ja vahva globaali ympäristö tukevat kasvun lievää elpymistä. Myös vilkkaat asuntomarkkinat useassa maassa nostavat varallisuutta ja tukevat kulutusta.

Tällä hetkellä euroalueen korkoja voidaan pitää matalina, kun niitä verrataan historiallisiin korkoihin tai arvioihin neutraalista korkotasosta. EKP:n tärkein ohjauskorko on 2 % ja lyhyet markkinakorot ovat samalla tasolla. Pitkät 10 vuoden markkinakorot ovat nimellisesti 3½- 4 prosenttia ja reaalisesti vajaat 2 %. Rahamäärän kasvu on ollut euroalueellakin viime vuosina runsasta, selvästi yli sen, mitä inflaatiota kiihdyttämätön kasvu edellyttäisi. Samalla luotot yksityiselle sektorille ovat samalla kasvaneet nopeaa vauhtia. Viimeisen vuoden aikana rahamäärän kasvu näyttää kuitenkin maltillistuneen.

Euron vahvistumisesta huolimatta euroalueen rahoitusolosuhteita voidaan pitää keveinä. Rahapolitiikkaa on ollut kasvua tukevaa. EKP on arvioinut, että lähinnä öljyn hinnan noususta aiheutunut inflaation kiihtyminen yli hintavakaustavoitteen ylärajan on väliaikaista, eikä hintavakaus näytä olevan uhattuna keskipitkällä aikavälillä. Rahapolitiikan ohjauskorot on siten pidetty ennallaan.

Talous- ja rahaliiton talouspolitiikka muodostuu rahapolitiikan, finanssipolitiikan ja rakennepolitiikan kokonaisuudesta. Ne kaikki tukevat osaltaan yhteisiä tavoitteita – vakautta, kasvua ja työllisyyttä ja Euroopan tuotantomahdollisuuksien ja kilpailukykyyn kohottamista niin, että Eurooppa pärjää kiristyvässä globaalissa kilpailussa.

Eri politiikkalohkoista parhaiten on menestynyt rahapolitiikka, jonka voidaan katsoa saavuttaneen oman tavoitteensa – hintavakauden ja sen myötä alhaisen korkotason – verrattain hyvin.

Finanssipolitiikassa ei sitä vastoin ole vielä saavutettu julkisen talouden tasapainoiselle kehitykselle ja pitkän ajan kestävyydelle asetettuja tavoitteita. Viime vuonna julkisen talouden alijäämän euroalueella oli arviolta 2.7 % bruttokansantuotteesta ja ylitti 3 prosentin rajan Ranskassa, Saksassa ja Kreikassa. Kaikkiaan kymmenkunta nykyisistä EU:n jäsenmaista on vakaus- ja kasvusopimuksen määrittelemän liiallisen alijäämän menettelyn piirissä.

Vakaus- ja kasvusopimuksen soveltamisessa on törmätty komission, ministerineuvoston ja jäsenmaiden välisiin ristiriitoihin. Samalla luottamus koko finanssipoliittista järjestelmää kohtaan on horjunut.

Vakaus- ja kasvusopimus on ollut koko olemassaolonsa ajan voimakkaan kritiikin kohteena. Sopimus on kuitenkin ollut mainettaan parempi. Sen ansiosta EU-maiden julkisen talouden tasapaino on kohentunut, inflaatio on hidastunut ja korkotaso laskeutunut.

Eurooppa-neuvosto on sopinut vakaus- ja kasvusopimuksen uudistamisesta. Neuvoston päätelmissä ei puututtu sääntöihin perustuvaan finanssipoliittikan järjestelmään, eikä vakaus- ja kasvusopimuksen päätavoitteeseen liiallisten alijäämien välttämistä. Sopimuksen kulmakivet – 3 prosentin viitearvo alijäämälle ja 60 prosentin viitearvo velalle – säilyivät ennallaan. Vakaus- ja kasvusopimuksesta päätettiin kuitenkin muuttaa siten, että se tarjoaa jäsenvaltioille entistä enemmän finanssipoliittikan liikkumavaraa. Tämä tehtiin mm. määrittelemällä tarkemmin mitä relevantteja tekijöitä voidaan ottaa huomioon, jos alijäämä ylittää 3 prosentin viitearvon. Ylityksen tulee kuitenkin olla luonteeltaan tilapäinen ja kooltaan vähäinen, ennen kuin nämä tekijät voidaan ottaa huomioon.

Muutoksistaan huolimatta vakaus- ja kasvusopimus pysyy talous- ja rahaliiton olennaisena kulmakivenä. On tärkeää, että sopimuksen uskottavuus onnistutaan palauttamaan, kun uudistettua sopimuksesta pannaan toimeen. Sääntöön perustuva finanssipoliittikka, kuten vakaus- ja kasvusopimus, toimii vain, jos sitä noudatetaan. Euroopan maiden julkisen talouden haasteet väestön ikääntyessä ovat suuria. Jotta väestön ikääntymisen aiheuttamat menot voidaan rahoittaa tulevaisuudessa, julkisen talouden velkaantumisen pitää alentua, ei lisääntyä. Säännön uskottavuutta ei tulisi riskeerata sillä, että sen noudattamisesta luovutaan lyhytnäköisten poliittisten paineiden takia.

Politiikkalohkoista selvästi heikoiten näyttää menestyneen rakennepolitiikka, etenkin euroalueen suurissa jäsenmaissa. Vaikka joitakin uudistuksia on saatu toteutettua, kokonaisuutena ottaen menestys rakennepoliittisten toimien täytäntöönpanossa on jäänyt vaatimattomaksi. Lissabonissa asetetut kunnianhimoiset tavoitteet, jotka on määrä saavuttaa kuluvan vuosikymmenen loppuun mennessä, uhkaavat jäädä suurelta osin haaveiksi.

3. Loppupäätelmiä

Maailmantaloudessa on eletty vahvaa kasvukautta ja sen ennustetaan edelleen jatkuvan, tosin lievästi heikentyen. Vahvan pohjavireen taustalla ovat enemmän tai vähemmän pysyvät perustekijät kuten uuden teknologian käyttöönotto ja kehittyvien maiden integroituminen maailmantalouteen. Nämä maailmantalouden kasvun perustekijät mahdollistavat kasvun jatkumisen nopeana myös tulevaisuudessa. Toisaalta kasvuun on liittynyt myös makrotaloudellisia epätasapainoilmioita. Ehkä merkittävimmän riskin maailmantalouden suotuisan kehityksen jatkumiselle muodostaakin Yhdysvaltojen ja Aasian maiden välille kumuloituneen säästämisen ja investointien epätasapainon purkautuminen hallitsemattomasti. Tarvittavat politiikkatoimet ovat melko hyvin tiedossa – säästämisen lisäämistä Yhdysvalloissa, ja valuuttakurssien joustavoittamista Aasian kehittyvissä talouksissa – mutta riittävän tehokkaisiin toimiin ei selvästikään ole vielä päästy.

Euroalueella säästäminen ja investoinnit ovat kohtuullisen hyvin tasapainossa, mutta ongelmana on rakenteellisista syistä johtuva kokonaistuotannon – ja tuotantopotentiaalinkin – liian hidas kasvu. Euroalueen kasvudynamiikan elvyttäminen ja pitkän aikavälin kasvuedellytysten turvaaminen vaatii ensisijaisesti rakenteellisia toimia.

Lissabonissa viisi vuotta sitten määritelty strategia asetti EU -maille kunnianhimoiset uudistustavoitteet, mutta niiden toteuttamisessa ei ole onnistuttu täysin toivotulla tavalla. Tätä taustaa vasten minun on helppo yhtyä siihen laajalti – mm. kevään Eu-

rooppa -neuvostossa – hyväksytyyn näkemykseen, että Lissabonin strategian toimeenpanon vauhdittamiseksi strategiassa on syytä selkeästi painottaa kasvua ja työllisyyttä. Olennaista on tehdä Euroopasta entistä houkuttelevampi paikka investoida ja tehdä työtä. Samalla tulee lisätä investointeja tietoon ja innovaatioihin sekä luoda enemmän ja parempia työpaikkoja. Näiden tavoitteiden saavuttamisessa jäsenvaltiot onnistuvat parhaiten määrittelemällä rakennepoliittiset uudistushankkeensa hyvin konkreettisesti – ja myös toteuttamalla ne.

Kuten alussa totesin, globalisaatioon, ja sen seurauksena tapahtuneeseen maailmantalouden nopeaan kasvuun liittyy väistämättä rakennemuutoksia ja sopeutumistarpeita lähes kaikkialla. Tämä merkitsee, että lyhyen ajan suhdannenäkymienkin tarkastelussa on pidettävä vahvasti mukana myös rakenteelliset muutokset.